
Državni izpitni center

M 1 7 2 3 0 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

Osnovna in višja raven

GRŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sobota, 26. avgust 2017

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**OR in VR****Slovnica, kultura, civilizacija in književnost****Splošna navodila**

Kandidat mora v Izpitni poli 1 pokazati, da praktično obvlada osnovne slovnične zakonitosti grškega jezika: da pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni). Prav tako mora pokazati, da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v obliki stavkov) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini. Posebne naloge so namenjene preverjanju znanja iz književnih in kulturno-civilizacijskih vsebin, s katerimi se je kandidat seznanil pri pouku in domačem branju.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	♦ ὧν ali ἐτμί	Za vsako napačno rešitev se odbije ena točka; če je napak v eni besedi več, se lahko za eno besedo odbije največ 1 točka.
	1	♦ σύ	
	1	♦ οὔτος	
	1	♦ κακός	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	2	♦ inf. fut. M glagola γράφω	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.
	2	♦ N. sg. m. sp. part. aor. pas. glagola παιδεύω	
	2	♦ 1. os. mn. ind. aor. akt. glagola λαμβάνω	
Skupaj	6		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	2	♦ ἤκουσαν	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.
	2	♦ ποιήσεται	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4	4	♦ absolutni genitiv	Za vsako napačno določitev se odbije 1 točka.
		♦ Τῶν πόλεων πολιορκουμένων οἱ πολίται οἱ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπεινῶν.	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	5	♦ Πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν τοὺς νόμους ἡμῶν ἀδίκους εἶναι.	Če je izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke; za točkovanje oblikoslovnih in pravopisnih napak glejte splošna v poglavju 3.3.2; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbije največ 5 točk.
	5	♦ Οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλοὺς ἵππους ἔχει.	
Skupaj	10		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	12	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Τίς πλουσιώτερος ἦν τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὃς πάσης τῆς Ἀσίας ἐβασίλευεν; ♦ Πρέπει τῷ μαθητῇ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς λέγειν. ♦ Τοὺς τὰς χώρας ἄρχοντας ἐπιστήμονας εἶναι δεῖ. ♦ Πρὸ ἅπαντος πράγματος βουλευέσθε. 	Za vsako napačno oblikoslovno rešitev se odbijeta 2 točki; za pravopisne napake se odbije po 1/2 točke; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbijejo največ 3 točke.

Naloga	Točke	Rešitev
7	10	<p>♦ Apologijo je napisal Platon, Spomine na Sokrata pa Ksenofont. Oba opisujeta zagovor Sokrata pred sodiščem, ko je bil le-ta obtožen brezbožnosti in obsojen na smrt. Platonov spis prikazuje Sokrata, filozofa in človeka, kakršnega poznamo tudi iz drugih virov. Spis je sestavljen iz treh Sokratovih govorov: pred razsodbo, po razsodbi in po obsodbi na smrt. Sokrat najprej zavrne obrekovanja, ki krožijo o njem v javnosti. Razloži, da ni ne sofist ne naravoslovec, da je njegova modrost le v tem, da ve, da nič ne ve; da ga je orakelj spodbudil k iskanju pametnejšega moža od sebe, vendar ga ni našel. Da se je zato obračal na tiste, ki so sloveli kot modrijani, a ko je spoznal, da to niso, jim je to poskušal dopovedati, zato so ga zasovražili – odtod obrekovanja. Višek Platonove Apologije je poglavje, kjer Sokrat govori o neupravičenem strahu pred smrtjo, saj mora človek spričo smrti misliti le na možatost in čast. Zato tudi on raje umre, kakor da bi se samo za ped umaknil od pravice in poštenja. Z zagovorom po razsodbi pa razjezi sodnike in poroto – predlaga namreč, naj mu dodeluje vse, kar pritiče zaslužnim za državo – tako da izglasujejo smrtno kazen. V tretjem govoru najprej nagovori sodnike, ki so glasovali za smrtno kazen, nato tiste, ki so glasovali zoper njo. Prerokuje, da bodo po njegovi smrti mnogi vstali in obsodili njegove sodnike. Zanj da je smrt ali spanje brez sanj ali pa potovanje na kraj, kjer vlada resnična pravica in kjer se bo mogel pogovarjati s Heziodom in Homerjem ter drugimi starodavnimi junaki.</p> <p>Ksenofont je v času procesa sodeloval v Kirovem bojnem pohodu in se zato opira na pripoved Sokratovega prijatelja Hermogena, ki je bil navzoč pri usmrčitvi. Namen spisa je prikazati Sokratovo pripravljenost na smrt, a ne zaradi duhovnih razlogov, kakor je prikazano v Platonovem spisu, ampak zato, da bi se izognil tegobam starosti. Sokratovi govori so tukaj manj izbrušeni kakor pri Platonu. Sokrat je na Ksenofonta napravil globok vtis s svojo osebnostjo in Ksenofont je napisal tri knjige spominov nanj (Spomini na Sokrata, Apologija in Simpozij). Vendar pa ni imel pravega vpogleda v filozofijo in kaže, da si je Sokratovo miselnost navkljub globokemu občudovanju do njega napačno tolmačil. Kot zgodovinar Ksenofont včasih izpušča pomembne reči. Bil je pobožen mož z dobršno mero zdrave pameti ter lahkoten, razumljiv in všečen pisec.</p> <p>Oba, Platon in Ksenofont, omenjata tudi drugo, manj razumsko Sokratovo stran, njegov daimonion. V Platonovi Apologiji opisuje Sokratov lik to znamenje kot nekakšen notranji glas, ki ga že od otroštva odvrča od dejanj, vendar ga nikoli ne priganja k njim. Ta glas ga je nenehno odvrčal tudi od politike.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
8	10	<p>♦ V drugi polovici 5. stol. pr. Kr. je grška mesta, predvsem Atene, zajelo zelo pomembno intelektualno gibanje, ki bi ga lahko imenovali tudi »razsvetljsko«. Te skupnosti so se izvijale iz tradicionalnih spon in zlasti mlade ljudi je prevzel neznanski optimizem. Nič se ni zdelo nemogoče, pri sofistih, glavnih zastopnikih tega gibanja, pa si je vsakdo lahko pridobil znanja in spretnosti, ki jih je potreboval v javnem in zasebnem življenju, tudi ἀρετή. Naš najpomembnejši vir za poznavanje sofistov, Platon, je bil njihov zagrizen nasprotnik. Zato je Sokrat v platonskih spisih skoraj vedno v sporu z njim. Prvotno je bil izraz σοφιστής le oznaka za »strokovnjaka«, »izvedenca«, kakršnih pa v politiki vse do pozne dobe pri Grkih ni bilo. Sofisti so menili, da je treba tu mnogo nadoknaditi. Beseda se je začela nanašati zlasti, čeprav ne izključno, na potujoče učitelje, ki so hodili od mesta do mesta in za plačilo poučevali posameznike. Snov, ki so jo učili, je bila zelo obširna, vendar je bil njihov glavni namen naučiti (zadosti premožne) mladeniče, kako biti uspešen v javnem življenju. Pomembna vsebina pouka je bila retorika. Nekateri, zlasti Gorgias, so se osredotočili izključno na ta predmet in razkazovali svojo izurjenost v retoriki tudi z javnimi nastopi. Za napredovanje v politiki je bila sposobnost prepričljivega dokazovanja bistvenega pomena. V antičnem svetu pa je politična kariera bolj kot vse druge prinašala moč, slavo in bogastvo. Sofisti so častihlepni nudili zahtevnejšo izobrazbo, ki si je drugod ni bilo mogoče pridobiti. Slavni sofisti so bili Gorgias, Protagora, Prodik, Hippias in Trizimah. Večina Atencev tistega časa bi mednje prištela tudi Sokrata, saj se niso zavedali bistvenih razlik v njegovih nazorih in so videli le, da je tudi on mislec, ki sprašuje o samoumevno sprejetih verovanjih ljudi v bogove, zakone in tradicionalne vrednote.</p> <p>Sofist je bil na začetku časten priimek in bi tak tudi ostal, če ga ne bi na slab glas spravila velika nasprotnika sofistike, Platon in Aristoteles.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
9	10	<p>♦ Sokrat, eden najbolj vplivnih mislecev v zgodovini, ni sam zapustil nobene pisane besede. Bil je filozof, ki je filozofijo živel in ne pisal. Vsa njegova filozofija se je izživljala v dialogu, v živem in neposrednem razgovoru, iz katerega se je sam vselej obogatil ravno toliko kot njegov sobesednik. Zato se vse, kar vemo o njem, naslanja na pričevanja sodobnikov, prijateljev in nasprotnikov. Toda ta pričevanja si med seboj tako nasprotujejo, da se še danes mnenja o vsebini Sokratovih nauk do določene mere razhajajo. Tudi poročila njegovih učencev so neenotna. Zanimivo je dejstvo, da so najmanj trije njegovi učenci ustanovili samostojne filozofske šole in da se njihova temeljna izhodišča razlikujejo v nekaterih zelo pomembnih vprašanjih.</p> <p>Sokrat je vsekakor moral biti izjemno močna in vplivna figura. Podobno pomenljiva kot njegovo življenje je bila Sokratova smrt. Uveljavilo se je prepričanje, da je umrl – zaradi svoje filozofije – mučeniške in povsem krivične smrti. Kmalu po smrti je postal osrednji junak literature, ki jo lahko označimo kot »sokratsko literaturo«. V to vrsto literature sodijo tudi Platonovi dialogi. Nerešeno pa ostaja vprašanje, kakšno je razmerje med zgodovinskim Sokratom, o katerem vemo, da je bil sin kamnoseka Sofroniska in babice Fajnarete (rojen okoli leta 470 in usmrčen leta 399 pr. n. š.), in Sokratom, osrednjim likom Platonovih dialogov.</p> <p>Sokrat je bil poročen s Ksantipo in z njo imel tudi potomce. V glavnem se je izogibal javnim dogodkom. Bil je eden od pritanov leta 406, ko je skupščina zasliševala osem atenskih vojskovodij po bitki pri Arginuzah. Edini je nasprotoval nezakoniti, skupinski obsodbi obtožencev, s tem pa si je nakopal sovraštvo med ljudmi. Malo pozneje, pod trideseterico tiranov, ni hotel podpreti aretacije nekega nedolžnega moža, ki ga je trideseterica obsodila na smrt, ter je s tem tvegati lastno življenje. Sledil je lastnim prepričanjem, ne oziraje se na voljo množice ali oligarhov. S svojim načinom življenja si je pridobil veliko sovražnikov. Leta 399 so ga Anit, Melet in Likon postavili pred sodišče in ga obtožili, da ne verjame v bogove, v katere verjamejo Atenci, temveč da vpeljuje nove bogove in da kviri</p>

	<p>mestno mladino. Zahtevali so smrtno obsodbo. V Platonovi in Ksenofontovi Apologiji obstajata dve različici govora, ki ga je imel Sokrat v svojo obrambo, vendar ni iz nobene jasno razviden natančen kontekst obtožb. Sokrat bi lahko odšel v prostovoljno izgnanstvo in se s tem rešil smrti. A ker je bil povsem prepričan, da ni mestu povzročil nobene škode, je predlagal nekaj drugega, kar je bilo za Atence očitno nesprejemljivo, da bi namreč imel pravico do konca življenja obedovati na državne stroške. Med Sokratovim bivanjem v zaporu so ga obiskovali prijatelji, njihove pogovore pa je zapisal Platon v dialogih Kriton in Fajdon. Slednji ganljivo opisuje, kako je Sokrat pogumno spil strupeno trobeliko, zaradi katere je umrl.</p>
--	--

Naloga	Točke	Rešitev
10	10	<p>♦ Grščina pozna dve besedi za mesto: ἡ πόλις in τὸ ἄστυ. Izraz ἄστυ pomeni mesto v nasprotju z deželo ali tudi s pristaniščem, skratka mesto kot kompleks zgradb, medtem ko je πόλις veliko pomembnejša in pogostejša beseda. Označuje mesto kot politično skupnost, torej »mestno državo« z lastnimi zakoni in neomejeno samoupravo. Nosilci takšne polis so bili odrasli, zato so se imenovali tudi πολῖται, torej meščani in ne samo nevtralnno prebivalci. Bilo jih je razmeroma malo. Ženske, sužnji, tujci in tudi Grki, ki so se priselili iz drugih mest, tako imenovani meteki/metojki (μέτοικοι) niso bili državljani v pravem pomenu besede, ker niso smeli uživati vseh državljskih pravic in so bili iz javnega življenja izključeni.</p> <p>Polis je torej predvsem državopravni (ali sociološki) in ne zemljepisni pojem. K polis je navadno spadalo še nekaj ozemlja. Tako je na primer k polis »Atene« spadala celotna Atika, ki je morala mestno središče preskrbovati z živili. Mnoga grška mesta so nasploh nastala z združevanjem več vasi (συνοικισμός).</p> <p>Zasnovo in videz grškega mesta je bolj ali manj mogoče razumeti kot odsev družbe v polis in njenih ustanov. Seveda so bila mesta tudi v Grčiji zelo različna. Na splošno pa so bila grška mesta manjša od naselij, ki jim danes pravimo mesto. Mnoge polis niso šteje več kot 5000 prebivalcev, le največja mesta, na primer Atene ali Sirakuze, so v obdobjih večjega razcveta presegle število 20.000 prebivalcev.</p> <p>Marsikaj je znanega o vsakodnevnem življenju v grški polis. Za domače udobje se je Grk bolj malo menil. Ogrevanja in sanitarij ni bilo. Grelji so se s prenosnimi pečmi na oglje, ki so bile namenjene tudi za kuhanje. Za sanitarne potrebe so uporabljali navadne posode, ki so jih praznili, če ni šlo drugače, kar na ulico. Okrogel kotel na visokem podstavku je služil za kopanje, sedežna kad pa je pomenila že pravo razkošje.</p> <p>Za Grka zelo pomembno je bilo javno življenje. Na javnih prostorih so se sestajali, razpravljali, se pogajali o kupčijah in se zabavali. Agora je bila shajališče v najširšem pomenu, tja so se stekale skoraj vse mestne ulice. Bila je hkrati politično in – vsaj praviloma – versko središče. Tu je bil sedež najvišjih mestnih uradnikov, tu je bil βουλευτήριον, kjer je zasedal mestni svet (βουλή). Tu se je sestajala ljudska skupščina, če ni bilo treba zaradi premajhnega prostora iti v gledališče ali kam drugam. Verska praznovanja, žrtvovanja, procesije, gledališke predstave, glasbena in športna tekmovanja – za vse to je bila primerna agora. Bila je torej veliko več kot to, kar si danes predstavljamo kot tržnico. Trgovalo in kupovalo se je v trgovnicah, na trgovskih sejmih ali pri izdelovalcih. Ko so v helenističnem obdobju začeli graditi velike pravokotne tržne prostore in jih s stebrišči ločevati od zraščenega mestnega ustroja, je tudi agora prenehala biti simbol avtonomne polis.</p>

Skupno število točk izpitne pole 1 OR/VR: 80

IZPITNA POLA 2**OR in VR****Prevod****Merila ocenjevanja**

Prevod iz grščine v slovenščino točkujemo po teh merilih:

Točke	Merila	Dodatna navodila
do 40	a) pravilnost grške slovnice	Napake se odštevajo od največjega možnega števila točk (negativna metoda): <ul style="list-style-type: none"> – napake, ki kažejo na nerazumevanje grškega besedila, se točkujejo z odbitkom 5 točk; – napake, ki kažejo na nepoznavanje posamezne grške oblike, se točkujejo z odbitkom 2 točk; – napake, ki izvirajo iz predhodne napake, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napake, ki kažejo na premajhno doslednost pri prevajanju, se točkujejo z odbitkom 1 točke; – napaka v izbiri besede pomeni odbitek 1 ali 2 točk: 1 točko odbijemo, kadar je izbrana manj ustrezna beseda, 2 točki pa, kadar izbrana beseda ni ustrezna ali kadar beseda manjka; – obvladovanje slovenske slovnice vrednotimo po številu napak v slovenskem oblikoslovju in skladnji, pa tudi v pravopisu. Napake v pravopisu točkujemo kakor grške pravopisne napake (po 1/2 točke), napake v oblikoslovju in skladnji pa kakor grške oblikoslovne napake (po 2 točki).
do 25	b) ustreznost besedišča	
do 5	c) pravilnost slovenske slovnice	
do 10	d) slogovna ustreznost	Dodatno se dodeli od 0 do 10 točk (pozitivna metoda). S točkami od 0 do 10 ovrednotimo celoto jezikovnih značilnosti prevoda: <ul style="list-style-type: none"> – vsebinsko, slovnično in pravopisno pravilnost; – stavčno zgradbo; – ustreznost (natančnost in jasnost) besedišča; – naravnost izražanja.

Končna ocenitev prevoda je seštevek točk, doseženih po teh merilih:

Točke	Merila
70–80	Prevod je sklenjen, vse zveze so prevedene ustrezno. Besedišče je prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbran pomensko in slogovno najustreznejši pomen. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku in se od njega razlikuje le tam, kjer bi bil prevod sicer slovnično napačen ali slogovno pomanjkljiv.
60–69	Prevod je sklenjen, ustrezno so prevedene vse zveze razen največ dveh; tiste, ki niso prevedene ustrezno, ne vplivajo bistveno na razumljivost celote. Besedišče je sicer pravilno, vendar iz slovarja izbrane besede niso slogovno ustrezne. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku, od njega se razlikuje le tako, da ne pači smisla izvornika.
50–59	Prevod je sklenjen, ustrezno prevedenih je več od polovice zvez: največ dve zvezi bistveno vplivata na razumljivost celote. Besedišče v največ dveh primerih ni prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbrana napačna ustreznica. Stavčna zgradba se oklepa grškega izvornika na škodo slovenske slovnične ali sloga. Pojavljajo se napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze v grškem besedilu.
40–49	Vsaj polovica zvez je prevedenih ustrezno. Tiste, ki niso prevedene ustrezno, bistveno vplivajo na razumljivost celote, vendar se prevod ne oddaljuje od smisla grškega izvornika. V vsaj polovici primerov je iz slovarja izbrana pomensko ustrezna beseda. V največ dveh primerih pa grška beseda ni prevedena. Stavčna zgradba le deloma ustreza izvorniku. Nastajajo slovnične napake zaradi napačne izbire besede in napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladijske zveze ali slovnične oblike v grškem besedilu.

Rešitev

Morda bi lahko kdo segel v besedo / morda kdo seže v besedo: »Toda Sokrat, kaj/kakšna je vendar ta tvoja stvar/zadeva? Odkod so se pojavila ta obrekovanja? Saj se vendar ne bi, če ne bi ti počel bolj neobičajnih stvari, kot jih počne večina,¹ kasneje pojavil tak sloves in glas, če ne bi ti počel drugačnih stvari kot večina. Povej nam, kaj je to, da ne bomo (zaman)² nepremišljeno sodili o tebi.

Zdi se mi, da govori pravilno ta, ki govori tako/takšne stvari, in jaz vam bom skušal pokazati, kaj neki je tisto, kar mi je ustvarilo takšno ime in obrekovanje/sloves. Poslušajte! In morda se bo komu izmed vas zdelo, da se šalim. Vendar pa dobro vedite, da vam bom povedal vso resnico. Jaz namreč, možje Atenci, imam to ime zgolj zaradi neke modrosti / nimam tega imena iz nobenega drugega razloga kot zaradi modrosti.

»Zaradi kakšne modrosti?« Morda kdo vpraša/vprašuje.

Zaradi neke vrste/nekakšne človeške modrosti. V smislu te modrosti/po taki modrosti sem dejansko morda res moder. (Takšno modrost morda imam). Ti pa, o katerih sem ravnokar govoril, lažejo in me obrekujejo.

Skupno število točk izpitne pole 2 OR/VR: 80

¹ Pogojni stavek sa nahaja samo v prevodu za VR.

² Besede in stavki v oklepajih se nanaša no prevod na OR, medtem ko poševnice označujejo prevodne variatne (na obeh nivojih).